

Følelser i bevissthetens ytterkan

Avhandlingens tema er hva som kjennetegner følelser i ytterkanten av bevisstheten, hvordan slike følelser oppstår, og hvordan de kan måles.

PUBLISERT 1. juni 2007

ELISABETH NORMAN

forsvarte 31. mars 2006 sin avhandling *Gut feelings and unconscious thought: An exploration of fringe consciousness in implicit cognition* for dr.psychol.-graden ved Universitetet i Bergen.

Følelser i bevissthetens ytterkant er kjennetegnet ved at de oppleves bevisst, men refererer til kunnskap eller erfaring som ikke er bevisst tilgjengelig i øyeblikket. Slike følelser har likhetstrekk med de mer dagligdage begrepene «magefølelse» og «intuisjon». Det har vært foreslått at følelser i bevissthetens ytterkant – «fringe consciousness» – reflekterer ubevisst kunnskap, og at disse opplevelsene derfor representerer et bindeledd mellom det bevisste og det ubevisste. Det finnes imidlertid få eksempler på forskning som systematisk utforsker denne hypotesen. Formålet med avhandlingen var å identifisere situasjoner hvor det er sannsynlig at slike følelser oppstår, utvikle metoder for å kartlegge disse følelsene i eksperimentelle situasjoner, og å utforske hvorvidt det finnes individuelle forskjeller i sensitiviteten til følelser i bevissthetens ytterkant.

Avhandlingen omfatter ett teoretisk og to empiriske arbeider. I den første studien blir implisitt læring foreslått som en arena hvor følelser i ytterkanten av bevisstheten kan studeres systematisk. Begge de empiriske studiene benytter implisitt læring som metode. Studiene presenterer nye målemetoder for å kartlegge subjektive følelser

innenfor etablerte implisitte læringssituasjoner. Resultatene viser at implisitt læring kan gi opphav til følelser i grenselandet mellom det bevisste og det ubevisste. Videre viser resultatene at det eksisterer individuelle forskjeller knyttet til graden av sensitivitet for slike følelser: I en av studiene fant man at deltakere som rangerer seg selv som «åpne for følelser», i større grad enn andre rapporterte subjektive følelser knyttet til det de hadde lært. Resultatene har implikasjoner for forskning på implisitt læring ved blant annet å illustrere betydningen av individuelle forskjeller i implisitt læring. Avhandlingen representerer også et viktig bidrag til den teoretiske og empiriske forståelsen av begrepet «fringe consciousness».

Kontakt elisabeth.norman@psysp.uib.no

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 44, nummer 6, 2007, side